

Politická krize na Madagaskaru

02.Června 2009 Květa Strejčková

V druhé polovině března vydalo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky varování před cestováním do Madagaskarské republiky z důvodu závažné vnitropolitické krize, která zemi zasáhla.

Bývalá francouzská kolonie, dnes Madagaskarská republika, získala nezávislost v červnu 1960 a patří mezi nejzajímavější místa světa, pokud jde o přírodní bohatství, které charakterizují typické baobaby. Dlouhodobě byla tato republika řazena spíše mezi bezpečnější africké země. Události posledních měsíců však ukázaly, že i ona se může otrásat v „politických“ základech a dát tak o sobě citelně vědět.

Třetí republika

Madagaskar se nyní nachází v období tzv. Třetí republiky, která byla vyhlášena v březnu 1993 po sedmnácti letech vlády jedné strany v duchu shora nastolené socialistické revoluce, kdy byl po celou dobu u moci Didier Ratsiraka. Proti jeho vládě vyšlo do ulic v srpnu roku 1991 přibližně 400 tis. obyvatel s cílem zbavit ho moci a zavést v zemi pluralitní systém. V srpnu roku 1992 byla v referendu schválena nová Ústava země a následovaly první svobodné volby, které do čela země vynesly vůdce opozice Alberta Zafyho.

V prvních parlamentních volbách Třetí republiky usilovalo o 138 míst v zákonodárném sboru 120 politických stran se 4000 kandidáty. V roce 1997 se po volbách vrátil do prezidentského úřadu opět Didier Ratsiraka. V roce 2001 se proti němu postavil v prezidentských volbách opoziční kandidát Marc Ravalomanana.

Impulsem k politické krizi, která zemi zachvátila na několik měsíců, byl právě sporný výsledek voleb, podle kterého získal Didier Ratsiraka méně hlasů než Marc Ravalomanana. Výsledky voleb byly signálem obyvatel země, kteří toužili po změně. Prezident Didier Ratsiraka však odmítal přijmout volební porážku. Krize přetrvávala až do doby, než byl Ústavním soudem Ravalomanana prohlášen vítězem voleb. Svůj mandát obhájil i ve volbách v roce 2006.

Hrozí zemi ústavní krize?

Dosavadní prezident Marc Ravalomanana odstoupil z funkce 17.března letošního roku v průběhu svého druhého funkčního období, a to po několika měsících mocenských bojů s opozicí, při kterých bylo zabito nejméně 135 lidí. Po jeho demisi převzal s vojenskou podporou moc v zemi bývalý starosta hlavního města Antananarivo a opoziční lídr Andry Rajoelina, který 21. března složil prezidentskou přísahu.

Okolnosti převzetí prezidentského mandátu mohou vyvolávat pochybnosti, pokud jde o ústavnost

celého procesu, a to z následujících důvodů:

Přestože Ústava země jasně vyžaduje od kandidáta na prezidentský mandát minimálně dosažení 40 let věku v době vyhlášení kandidatury, byl Rajoelina ve svých 34 letech soudně potvrzen ve funkci a získal tak mandát ke své přechodné vládě.

Ústava stanovuje, že v případě uvolnění prezidentského mandátu funkci prezidenta republiky dočasně vykonává předseda Senátu.

Na události na Madagaskaru reagovala Africká unie, která navázala na jeden z principů fungování společenství zanesený v jejím zakládacím dokumentu a který odsuzuje protiústavní změny vlád. V této souvislosti AU členství Madagaskaru pozastavila, protože události v zemi považuje za státní převrat pro násilné svržení demokraticky zvoleného prezidenta. Za státní převrat považují události v zemi mimo jiné také Společenství pro rozvoj jižní Afriky (SADC), Evropská unie nebo Spojené státy americké.

Ravalomanana se od konce března nachází v exilu, neboť byl společně s ministry financí a spravedlnosti obviněn z neoprávněného nakládání s vládními fondy. Na obou stranách, jak nynějšího vůdce země Rajoeliny, tak i bývalého prezidenta Ravalomanany, byla zahájena začátkem dubna jednání pod záštitou OSN a AU. Tato jednání měla přispět k řešení krize v zemi. Zástupci bývalého prezidenta však jednání opustili poté, co nebyl vyslyšen jejich požadavek na umožnění návratu Ravalomanany do země.

Situace na Madagaskaru se v tuto chvíli neuklidňuje, neboť se v ulicích hlavního města Antananarivo objevilo několik tisíc příznivců bývalého prezidenta, kteří si přejí jeho návrat. Jaký bude další vývoj v zemi ukážou následující dny a měsíce a jako klíčový faktor pro řešení celé situace se nabízí uspořádání demokratických prezidentských voleb v co nejkratším termínu. Odstartování volební kampaně a uspořádání voleb by tedy mělo být rozhodně v termínu kratším, než deklarují Rajoelinovi přívrženci, kteří plánují uspořádání prezidentských voleb na říjen 2010. Takový krok by nepochybně přispěl k návratu k ústavnímu pořádku a stabilizaci situace v zemi.

Andry Rajoelina a Marc Ravalomanana